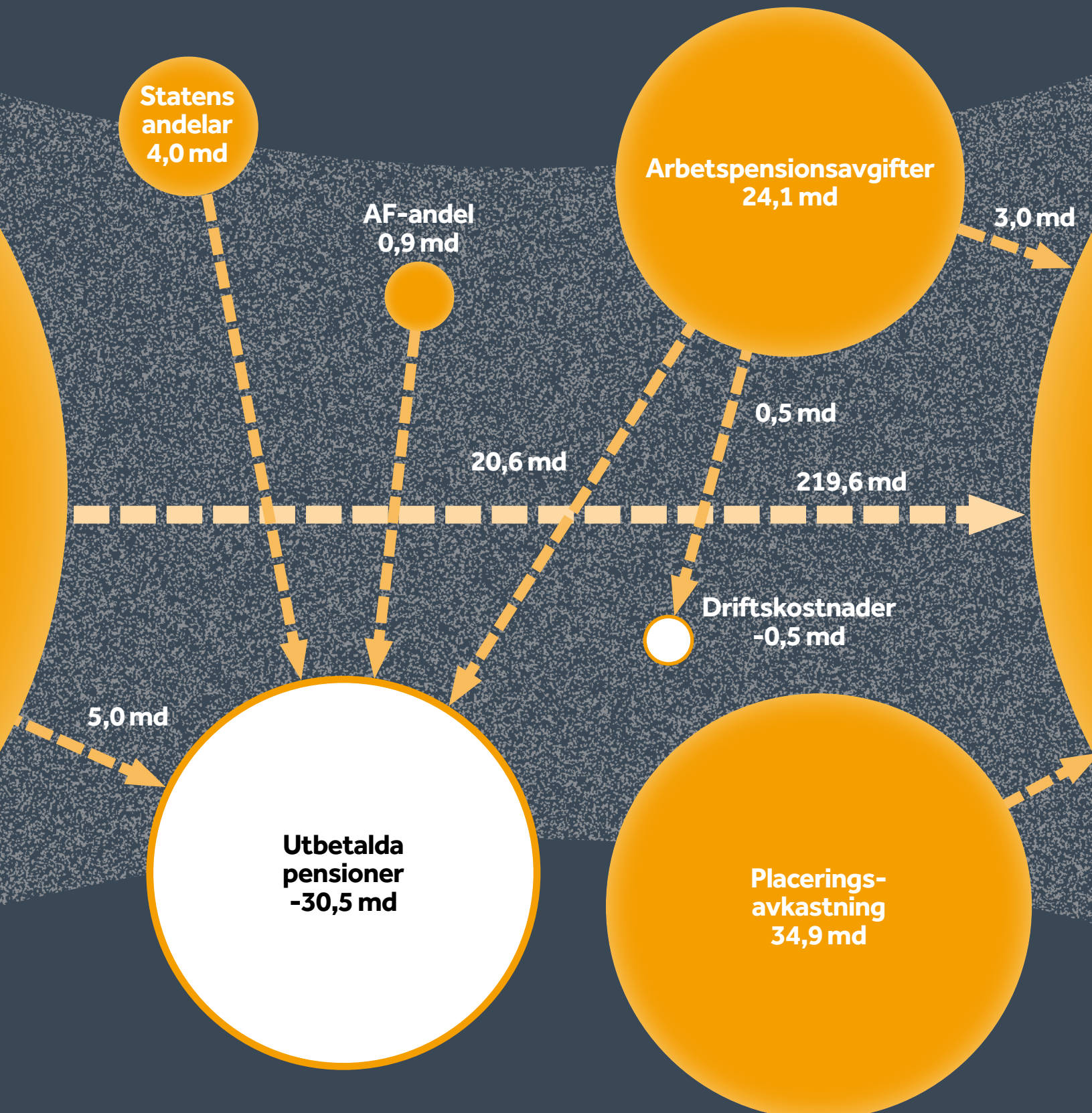

Penningflöden inom arbetspensionssystemet 2021

Pensions-
tillgångar
31.12.2020
224,6
miljarder

Pensions-
tillgångar
31.12.2021
257,5
miljarder

Rekordår för placeringarna 2021

PLACERINGSTILLGÅNGAR FÖR 256 MILJARDER

I slutet av det andra coronaåret var arbetspensionsanstaltarnas placeringstillgångar nästan 255 miljarder euro. God solvens tryggar pensionerna också i ett instabilt världsläge.

U r placeringperspektiv var fjolåret utmärkt, i fråga om aktier och särskilt kapitalplaceringar rentav otroligt bra. Många centrala aktieindex höjdes under året till alla tiders toppsiffror.

Den nominella snittavkastningen på arbetspensionsplaceringarna blev 15,8 procent och placeringstillgångarna, som används till att finansiera pensioner, ökade till allt som allt 255,8 miljarder euro.

MER ÄN HÄLFTEN av placeringstillgångarna, en av grundvalarna för det finländska arbetspensionssystemet, fanns i aktier. I slutet av fjolåret var 52 procent av placeringstillgångarna i aktieplaceringar, dvs. börsnoterade aktier och kapitalplaceringar. Ränte- och penningmarknadsplaceringar utgjorde 30 procent, fastighetsplaceringarna nästan 9 procent och övriga placeringar, bl.a. hedgefonder, utgjorde ca 9 procent.

Den enda betydande förändringen i fördelningen av placeringarna i fjol var en två procentenheters ökning av aktieplaceringarnas andel och en motsvarande två procentenheters minskning av ränteplaceringarnas andel. Aktiernas relativa andel ökade på grund av den positiva kursutvecklingen, fastän ränteplaceringarnas relativa andel samtidigt minskade.

GEOGRAFISKT var en knapp fjärdedel, 23 procent, av placeringstillgångarna i slutet av året placerad i Finland, medan ungefär 16 procent hade placerats inom det övriga euroområdet.

Största delen av pensionssystemets placeringstillgångar, 60 procent allt som allt, har placerats på den globala marknaden,

bl.a. i Nordamerika, Asien och i mindre utsträckning också i länder i utveckling.

När placeringstillgångarna har ökat har de också i ökande grad placerats på andra håll i världen. Samtidigt har inhemska placeringars relativa andel minskat. Placeringar som diversifierats på den globala marknaden följer lagens föreskrifter för pensionsplaceringarna: placeringsverksamheten ska skötas på ett inkomstbringande och betryggande sätt

PLACERINGSÄVKASTNINGEN år 2021 var nominellt 15,8 procent och reellt, korrigerat med den årliga inflationen, 11,9 procent. Det är bra att komma ihåg att avkastningen under ett år har en mycket begränsad inverkan på pensionssystemets hållbarhet.

På längre sikt, 25 år, har den nominella avkastningen i snitt varit 6,2 procent om

året och den inflationskorrigerade reella avkastningen i snitt 4,6 procent om året.

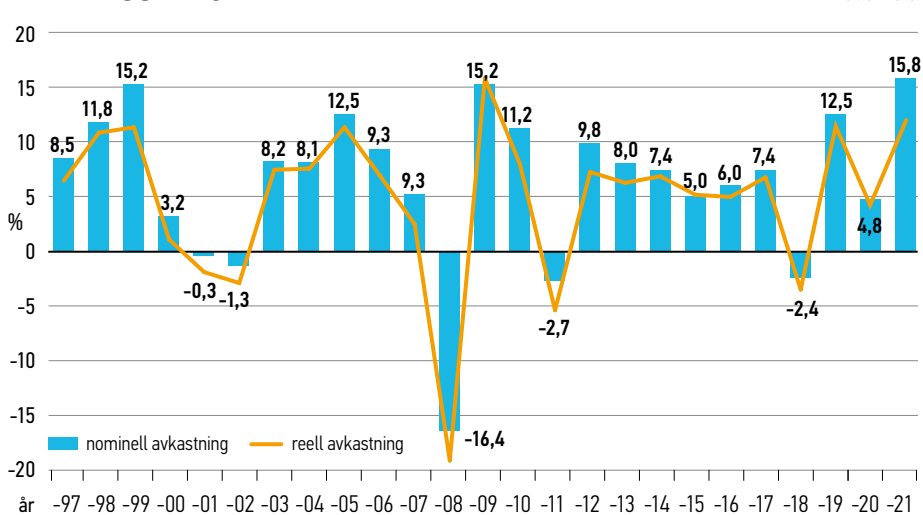
I ett kortare tidsperspektiv har motsvarande avkastning under den senaste femårsperioden varit nominellt 7,4 och reellt 6,1 procent och under den senaste tioårsperioden nominellt 7,3 och reellt 6,1 procent.

De genomsnittliga avkastningssiffrorna påverkas av under vilka perioder och vid vilka tidpunkter de studeras. Som exempel kan vi studera den tioårsperiod som gick ut för tio år sedan (vid utgången av år 2016). I den period som då omfattade de tio senaste åren inträffade både en finanskris och en eurokris, vilket ledde till att den årliga genomsnittsavkastningen nominellt var 4,5 procent och reellt endast 2,8 procent.

CORONAPANDEMIN präglade också fjolåret och påverkade människornas vardag

ÅRSÄVKASTNINGEN PÅ ARBETSPENSIONSPACERINGARNA ÅREN 1997–2021

Källa: Tela

Arbetspensionsanstaltarnas nyckeltal år 2021

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	Kevas staten /SPF (OffPL)	Kevas medlems-samfund (OffPL)	Övriga7)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 817 324	13 587	15 054	5 709	55 615	131 377	560 145	23 184	2 621 995
Pensionstagare (antal) ¹⁾	1 085 581	14 788	14 097	8 001	99 238	224 607	408 680	26 332	1 881 324
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	67 094,0	828,3	614,7	210,4	1 211,7	6 248,0	19 462,0	862,1	96 531,2
Inkomster (mn €)									
Premieinkomst ²⁾	16 206,8	184,5	136,8	40,0	171,8	1 549,9	5 699,0	312,8	24 301,6
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	21 454,1	399,9	283,4	201,2	35,6	3 043,8	9 131,1	363,1	34 912,2
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	16,2	13,9	15,2	16,2	11,8	14,6	15,8	7,9	15,8
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	9 415,0	298,3	142,0	102,3	12,5	1 431,3	9 131,1	176,7	20 709,1
Kostnader (mn €)									
Utbetalda pensioner ^{3) 4)}	16 921,2	235,5	178,1	130,9	856,2	4 852,4	5 910,7	368,8	29 453,9
Totala driftskostnader ⁵⁾	367,9	5,6	6,0	3,5	24,2	15,5	55,7	4,7	483,1
Tillgångar									
Pensionstillgångar ⁶⁾	155 864,1	3 207,8	2 180,4	1 419,6	156,0	23 595,3	67 717,2	3 402,2	257 542,6
Placeringar enligt verkligt värde, mn €	153 594,6	3 195,8	2 159,4	1 411,7	356,2	23 595,3	66 848,6	4 612,2	255 773,9
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Ränteplaceringar	28,6	36,7	20,0	4,8	37,1	39,2	30,1	33,5	29,9
Aktieplaceringar	49,6	43,3	53,8	53,2	49,5	52,3	57,4	57,0	52,0
Fastighetsplaceringar	10,6	13,0	24,5	25,0	10,2	3,4	6,0	6,6	8,9
Övriga placeringar	11,3	6,9	1,7	17,1	3,2	5	6,4	2,8	9,1
Solvens									
Solvenskapital sammanlagt	41 083,8	1 090,7	766,4	687,7	-	-	-	-	43 628,6
Solvensgräns €	21 973,9	404,7	331,0	213,2	-	-	-	-	22 922,9
Solvenskapital/solvensgräns	1,9	2,7	2,3	3,2	-	-	-	-	1,9
Solvensgrad -%	135,8	153,9	154,2	194,9	-	-	-	-	136,6

1) En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter..

2) I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 295,2 mn €, SjPL 57,1 mn €, LFöPL 717,7 mn € och OffPL staten 2 911,4 mn €.

3) Inkl. AF-andelen för andra än Kevas (medlemsamfund, staten och KPF) hos vilka den ingår i premieinkomsten.

4) Inkl. statens andel av FöPL.

5) Exkl. placeringsverksamhetens kostnader.

6) FöPL-tillgångarna inkl. premieansvar, LFöPL-tillgångarna är ansvarsskulden, i kolumnen Kevas-medlemsamfundens tillgångar avses här pensionsansvarsfonden och i kolumnen Kevas staten/KPF-tillgångarna placeringstillgångarna.

7) Övriga inkluderar Kyrkans Pensionsfond, FPA-personalens pensionssystem och Finlands Banks pensionsfond.

och ekonomi på många sätt. Om det inledande raset när coronapandemin kom igång våren 2020 var fullt av pessimism och misstro, fylldes fjolåret av både marknads- och optimism och nästan euforiska stämningar.

När den allmänna tilltron till ekonomin förbättrades återhämtade sig efterfrågan snabbt och den allmänna ekonomiska konjunkturen blev rentav överraskande positiv. I bakgrunden verkade stimulansåtgärderna som sattes in under coronapandemin och som tillsammans med utlösningen av en uppdämd efterfrågan i slutet av året orsakade den kraftigaste höjningen av konsumentpriserna på flera årtionden såväl i USA som inom euroområdet.

Den redan framlidna legendariska amerikanska placeraren John Templetons karaktärisering av en högkonjunktur beskriver träffsäkert börsutvecklingen under coronapandemin: "Tjurmarknader föds ur pessimism, växer med skepticism, mognar med optimism och dör av eufori."

INFLATIONEN gjorde sig påmind och förblev det rådande temat under fjolårets

senare hälft. Sedan dess har den accelererat. En moderat inflation skulle i normala fall inte störa placeringarna. När inflationen ökar okontrollerat tvingas centralbankerna att strama åt penningpolitiken, vilket sänker avkastningsutsikterna för aktier.

Mot slutet av året var stämningen på aktiemarknaden mot slutet av året klart uppåt, trots att det i coronapandemins rampljus igen dök upp en ny oroväckande virusvariant – omicron.

DET VIKTIGA med tanke på pensionssystemets hållbarhet är den reella avkastningen på lång sikt. Den långsiktiga prognoskalkylen bygger på ett antagande om två och en halv procent realavkastning ända till år 2028. Efter det är antagandet om den genomsnittliga realavkastningen tre och en halv procent per år.

Figuren här intill visar en statistik som omfattar åren 1997–2021. Enligt den har våra pensionsförsäkrare hittills nått en snittavkastning som varit större än förutspått. För pensionsanstalterna innebär

god avkastning också bättre solvens, tack vare vilka pensionssystemet tål kriser på finansmarknaden.

Betydelsen av solvens accentueras under osäkra tider. Till exempel just nu, när man endast kan spekulera om hur länge Rysslands krigföring mot Ukraina pågår och vilka dess slutliga ekonomiska verkningar blir. ✓

Pensionstillgångar eller placeringstillgångar?

När man talar om tillgångarna inom arbetspensionssystemet hänvisar man ibland till pensionstillgångar och ibland till placeringstillgångar. Skillnaden på ca tre miljarder euro beror på att pensionstillgångarna inkluderar övriga fordringar och skulder och materiella nyttigheter som ingår i balansräkningen. Dessa poster medräknas inte i placeringstillgångarna (ca 255 miljarder euro).

Lösningar på finansieringsfrågorna

Målet för en färsk lagreform är att stärka arbetspensionssystemets långsiktiga finansiering och göra systemet tydligare för kunderna.

Lagen om pension för arbetstagare och bestämmelserna om finansieringen av arbetspensionerna ändrades i början av juni på två sätt som påverkar pensionssystemet.

Det första gäller arbetspensionsförsäkringsavgiftens omkostnadsdel, med vilken arbetspensionsbolagens driftskostnader för försäkrings- och ersättningsrörelsen täcks. Enligt den nya lagen kan den härnäst fastställas bolagsvis.

Ändringen innebär att omkostnadsdelen bättre motsvarar pensionsbolagets driftskostnader och således minskar. Målet är att effektivisera skötseln av arbetspensionssystemet och främja konkurrensen, säger övermatematiker **Minna Lehmuskero** vid social- och hälsovårdsministeriet.

ENLIGT Lehmuskero är ett syfte med ändringen att också göra omkostnadsdelen och kundåterbäringarna klarare och mera transparenta.

Målet är att arbetspensionsavgiftens omkostnadsdel ska vara mer i realtid och träffsäkrare varje år. Då kommer det belopp som återbärs till kunderna att minska. Dessutom blir bestämningsgrunden transparentare för kunderna.

Direktör **Jari Sokka** vid Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf anser också att lagreformen ökar tydligheten kring omkostnadsdelen.

Framledes vet arbetsgivarna bättre hur mycket pensionsavgifter det kommer att tas ut.

Sokka bedömer att reformen kommer att öka konkurrensen mellan arbetspensionsbolagen.

”Reformen ökar konkurrensen mellan arbetspensionsbolagen.”

Han tror ändå inte på någon stor kostnadsminskning, eftersom pensionsbolagen under de senaste åren har effektiviserat sin verksamhet på olika sätt.

Systemet fungerar redan så pass kostnadseffektivt att reformen knappast medför stora inbesparingar. Det handlar snarare om att göra systemet tydligare för kunderna.

Minna Lehmuskero (t.h.) och Jari Sokka anser att reformen gör det lättare för arbetspensionsförsäkrarna att planera sin placeringsverksamhet på lång sikt.

Också Lehmuskero bedömer att reformen inte medför några betydliga kostnadsinbesparingar i pensionssystemet. Sammanlagt kan det handla om några miljoner euro på årsnivå.

Det är emellertid svårt att säga i förväg hur mycket arbetspensionsbolagen lyckas effektivisera sin verksamhet. Målet är ändå att arbetspensionsavgiften ska minska litet till den här delen.

DEN andra ändringen gäller koefficienten för avsättning till pensionsansvaren, enligt vilken arbetspensionsförsäkrarna årligen ska stärka sina ålderspensionsfonder.

Sättet att bestämma avsättningskoefficienten, som beräknas utifrån pensionsförsäkrarnas genomsnittliga solvens, ändras så att den i omständigheter där exceptionellt svag placeringsavkastning råder också kan ha ett negativt värde.

Målet är att göra fonderingen flexiblere. I en svag placeringsmarknadssituation minskar pensionsanstaltens solvens i framtiden inte lika mycket som förr. Tack vare det behöver man inte sälja placeringar ogynnsamt. På lång sikt ska det här förbättra placeringsavkastningen, säger Minna Lehmuskero.

”Målet är flexiblere finansiering.”

Hon säger att också den tidigare lagen tillät en viss prövningsbaserad flexibilitet i fråga om avkastningskravet. Det utnyttjades exempelvis när finanskrisen år 2008 och coronakrisen våren 2020 fick aktie-marknaden att sjunka brant.

Genom den nya lagen införs en automatisk flexibilitetsmekanism, som gör att behövliga åtgärder sker snabbare.

SOKKA tror också att den nya lagen bidrar till att undvika ogynnsamma realiseringar av placeringar i svaga lägen på placeringsmarknaden. Han påpekar dock att det inte är en slutgiltig lösning att möjliggöra en negativ avsättningskoefficient.

Det behövs flera verktyg och diskussioner mellan olika parter för att trygga placeringsavkastningen på lång sikt.

Vart går avkastningen på pensionsfonderna?

TEXT: JAAKKO AHO FIGUR: SERGEI LAHTI

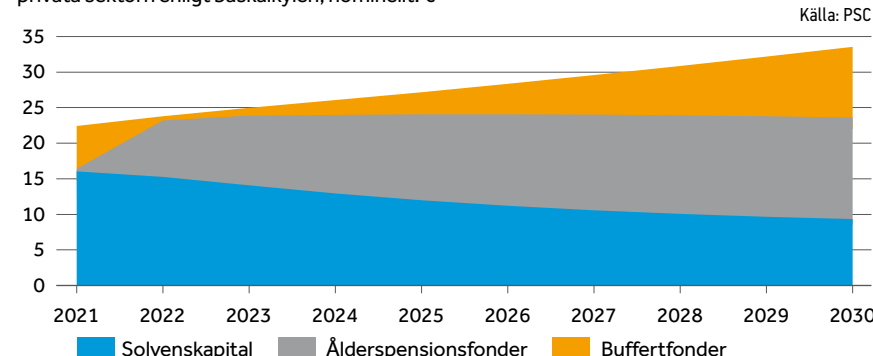
Avkastningen på pensionsfonderna uppgick till 35 miljarder euro. Det var nästan en och en halv gång så mycket som premieinkomsten år 2021. Vart går avkastningen till slut?

INOM arbetspensionssystemet finns ca 20 försäkrare, som indelas i tre olika typer. Offentligt anställdas pensioner finansieras via buffertfonder. Företagarnas pensioner fondas inte i förväg. Pensionerna till löntagare inom den privata sektorn finansieras genom dels buffertfonder, dels förmåns-specifika fonder.

I figuren nedan studerar jag den privata sektorns pensioner i ljuset av två kalkyler i Pensionsskyddscentralens kortsiktiga prognos om avgiftsnivån. I den första kalkylen antas placeringsavkastningen år 2021 vara detsamma som utfallet och i den

PLACERINGSAVKASTNING 2021

privata sektorn enligt baskalkylen, nominellt. €

Källa: PSC

första noll. Åren i prognosen beräknas enligt basantagandena. När pensionsutgifterna och premieinkomsterna hålls på samma nivå i kalkylerna, uttrycker skillnaden mellan resultaten vad som sker med avkastningen.

Avkastningens eurobelopp ökar i figuren. I början av prognosperioden är största

delen av avkastningen i pensionsförsäkrarnas solvens. Så småningom överförs avkastning från solvensen till ålderspensionsfonderna. Från ålderspensionsfonderna frigörs avkastningen till att täcka pensionsutgifter.

Här används avkastningen inte till avgiftssänkningar. Tolkningen är att de be-

lopp som frigörs från ålderspensionsfonderna överförs till buffertfonderna. Det förklarar åskådliggörandet. Samma tolkning görs om kundåterbäringarna.

Den offentliga sektorns pensioner är enklare att studera. Resultatet är annars detsamma, men all avkastningen finns i buffertfonderna.

MEDVERKANDE

Jaakko Aho
Aktuariechef
PSC

Kimmo Koivurinne
Analytiker, TELA

HENNA IIRE
Matematiker
PSC

Majja Schrall
Statistikplanerare
TELA

Redaktion: Anne Iivonen, Pensionsskyddscentralen
Översättning: Pia Hansson Teirikari, Pensionsskyddscentralen
Grafisk formgivning: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
Utgivare: Pensionsskyddscentralen och Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
Arbetspensionsanstaltens bokslutsuppgifter publiceras i 13.6.2022 i Arbetspension i tryck och i e-tidningen på Työeläkelehti.fi och på webbplatserna Etk.fi, TELA.fi- och Julkari.fi.

